

BMOL ry

Lukion tuntijakotyöryhmälle!

Maantieteen opiskelu lukiossa

Maantieteellisesti Suomi on sekä Euroopan että koko maailman syrjäseutua. Tälle maantieteelliselle faktalle emme voi mitään. Osaamisellamme voimme kuitenkin tuoda itsemme lähemmäs globaalin menestyksen ydintä ja vahvistaa suomalaista identiteettiä.

Tähän tarvitaan yleissivistävän lukion monipuolista maantieteen osaamista. Maantiede tarjoaa perustan maapallomme tuntemiselle ja ymmärtämiselle kokonaisuutena. Mistä ruoka tulee, mistä saadaan puhdasta vettä, missä ovat teollisuuden raaka-aineet ja energianlähteet? Mitä ongelmia näiden riittävyyteen ja hyödyntämiseen liittyy? Onko näiden käyttö taloudellisesti, sosiaalisesti, ekologisesti ja kulttuurisesti kestäväällä pohjalla? Arktisten alueiden hyödyntämisen näkökulma on lisääntynyt ilmastonmuutoksen myötä. Miksi tuhansien kilometrien päässä tapahtuvat luonnonkatastrofit vaikuttavat myös Suomessa? Miten väestön määrän ja ikärakenteen muutokset meillä ja muualla heijastuvat suomalaistenkin arkeen? Miksi muuttoliikkeillä ja matkailulla on tulevaisuudessa yhä suurempaa merkitystä myös meillä? Mikä merkitys kaupunkien jatkuvalla kasvulla ja kaupunkirakenteen muutoksilla on? Näitä kaikkia kysymyksiä maantiede haastaa pohtimaan ja sitä kautta löytämään rakennuspalikoita tulevaisuuteen.

Medialla on entistä suurempi rooli näiden asioiden esille tuomisessa. Siksi karttojen, kuvien, diagrammien ja tilastojen laatiminen ja analysoiminen ovat tärkeitä. Maantieteessä edellä mainitut graafit voidaan liittää paikkoihin uusien tietoteknisten mahdollisuuksien ja paikkatiedon avulla, ja siten laajentaa oppimisympäristöä ulos luokkahuoneesta. Geomediataidot kuuluvatkin jokaisen ihmisen kansalaistaitoihin.

Maantieteen opetus tapahtuu luokkahuoneissa, virtuaaliympäristöissä ja lähiympäristöä havainnoiden. Paikkojen kokeminen ja tutkiminen videoiden, kuvien ja äänimaisemien avulla vahvistavat opiskelijan paikkaidentiteettiä ja luovat pohjan aktiiviselle kansalaisuudelle. Ryhmätöihin ja projekteihin osallistuminen harjaannuttaa opiskelijoita työelämätaitoihin. Maantieteessä keskeisiä oppisisältöjä on mahdollista käsitellä myös draamapedagogiikan keinoin ja harjaannuttaa esiintymistaitoja.

Maantiede on lukion ainoa oppiaine, joka yhdistää luonnon ja ihmisen toiminnan – siis luonnontieteet ja ihmistieteet ja on kaikessa läsnä. Maantiede auttaa ymmärtämään ajankohtaisia globaaleja ja paikallisia ilmiöitä, analysoimaan niitä ja toimimaan kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti. Omilla toimillamme vaikutamme siihen, säilyykö maapallo ihmiselle suotuisana elinympäristönä vai tuhoammeko vähitellen oman olemassaolomme perustan.

Biologian ja maantieteen opettajien liiton hallitus ehdottaa lukion maantieteen valtakunnallisten pakollisten kurssien määräksi kolme ja syventävien kurssien määräksi kolme. Ohessa on tarkennettu ehdotus kurssien sisällöistä.

BMOL ry

BIOLOGIAN JA MAANTIETEEN OPETTAJIEN LIITON EHDOTUS UUDESTA MAANTIETEEN TUNTIAOSTA JA KURSSIEN SISÄLLÖISTÄ

Pakolliset kurssit

1. kurssi: Maa planeettana
 - Aurinkokunta
 - ilman ja veden liikkeet
 - säteilytasapaino ja tuulivyöhykkeet
 - tuulet, myrskyt
 - sateet, tulvat, kuivuus, puhtaan veden saatavuus
 - meret, mannerten vesi
 - merivirrat, merien tila
 - vuorovesi
 - ilmasto- ja kasvillisuusalueet
 - lämpö-, ilmasto-, kasvillisuus- ja maanosvyöhykkeet
 - myös metsät, metsätalous ja siihen liittyvät ongelmat
 - biodiversiteetti ja sen väheneminen
2. kurssi: Maapallon pintaa muuttavat tekijät
 - endo- ja eksogeeniset prosessit ja niihin liittyvät hasardit
 - energialhteet ja niihin hyödyntämiseen liittyvät ongelmat
 - kaivannaiset
3. kurssi: Kulttuurimaantiede
 - väestö, väestönkasvu ja siihen liittyvät ongelmat
 - ravinnontuotanto
 - muuttoliikkeet ja matkailu
 - kulttuuri ja kulttuuripiirit, konfliktit ja terrorismi
 - kaupunkirakenne, kaupungistuminen ja siihen liittyvät ongelmat
 - teollisuus, tekniset hasardit
 - liikenne, alueelliset leviämissilmöt
 - kehittyneisyserot
 - globalisaatio ja kestävä kehitys

Valtakunnalliset syventävät kurssit

4. Maantieteen menetelmäkurssi
 - GPS
 - GIS
 - kartografia
5. Aluetutkimus
6. Kertauskurssi

Koulukohtaiset syventävät kurssit

esimerkkejä koulukohtaisista kursseista

- Kaupunkimaantiede ja aluesuunnittelu
- Kehitysmaakurssi
- Suomen aluemaantieteen kurssi
- Geofysiikka

Lappeenrannassa 19.8.2013

Sirpa Lappalainen, BMOL ry:n puheenjohtaja